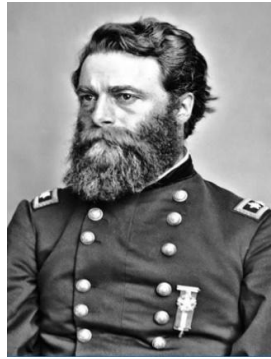

**GENERAL GEORGE POMUȚ (1818-1882)
EROU AMERICAN DE ORIGINE ROMÂNĂ**

**GENERAL GEORGE POMUȚ (1818-1882)
AMERICAN HERO OF ROMANIAN ORIGIN**

*Colonel (r.) prof. univ. dr. Benone ANDRONIC**

Rezumat: *Articolul redă, într-o succintă abordare, aspecte din viața românului George Pomuț, care a luat parte, cu gradul de căpitan, la revoluția din 1848 -1849, din Ungaria și va ajunge, prin credință, spirit de sacrificiu și eroism, să fie avansat la gradul de general al armatei americane în Războiul de Secesiune din 1861 - 1865.*

Cercetând și analizând diverse cărți, articole, scrise de autori români sau străini, referitoare la viața generalului de brigadă George Pomuț, cetățean american de origine română, din Armata Statelor Unite ale Americii, se pot observa inexactități, în ceea ce privesc unele aspecte ale vieții și activității desfășurate de acesta în Războiul Civil American, mai puțin cunoscute și care, ridică unele semne de întrebare, datorită faptului că nu există, încă, suficiente informații certe.

* Profesor universitar, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: benoneandronic@yahoo.com

Cuvinte cheie: cetățean american de origine română, luptător pentru dreptate și libertate, Războiul Civil American, erou al Americii, general de brigadă.

Abstract: The article gives, in a brief approach, aspects of the life of the Romanian George Pomuț, who took part, with the rank of captain, in the revolution of 1848 -1849, in Hungary and will through faith, a spirit of sacrifice and heroism, to be advanced to the rank of general of the American army in the Civil War of 1861-1865.

Researching and analyzing various books, articles, written by Romanian or foreign authors, regarding the life of Brigadier General George Pomuț, an American citizen of Romanian origin, from the United States Army, inaccuracies can be observed regarding some aspects of his life and his work in the American Civil War, less known and which raises some questions, due to the fact that there is not yet enough certain information.

Keywords: American citizen of Romanian origin, fighter for justice and freedom, American Civil War, Hero of America, brigadier general.

Introducere

Despre acest general al armatei americane, de origine română, care este puțin cunoscut și despre care se vorbește puțin, am simțit dorința de al supune atenției, celor interesați, într-o succintă prezentare.

Generalul, George Pomuț, face parte din categoria generalilor de excepție ai Statelor Unite ale Americii, cu o mare capacitate intelectuală și care și-a pus toată energia sa în slujba idealurilor libertății în Lumea Nouă.

Prezentându-i, astăzi, modul în care a acționat și luptat pentru îndeplinirea idealurilor sale de libertate, pe plaiurile noastre și în Lumea Nouă, suntem convinși că personalitatea sa merită un loc de cinste în conștiința neamului nostru, rămânând și în memoria generațiilor viitoare, așa cum Statele Unite ale Americii nu l-a uitat.

Acest general, erou al Statelor Unite ale Americii, a făcut dovada că, prin curajul și devotamentul unor astfel de generali, noi românii am dovedit, Europei și lumii întregi, că avem vocațiile luptei pentru libertate și neatârnamare

Date biografice

În 1793, familia Dincă Pomuț (bunicii lui George Pomuț) din localitatea Săcele - Brașov, datorită condițiilor de viață din ce în ce mai grele, impuse de dominația habsburgică, emigrează spre nordul Transilvaniei, stabilindu-se la Giula (Jula), județul Bichiș (azi Gyula, Békés megye, Ungaria), pe malul Crișului Alb, unde existau deja multe familii românești de coloniști¹.

George Pomuț avea să se nască, la 31 mai 1818, în localitatea Giula (Jula), ca fiu al lui Ioan și al Victoriei, de credință ortodox². A urmat școala parohială ortodoxă română din Giula, liceul din Kaposvar, apoi dreptul la Universitatea din Pesta**.

Activitatea lui Gheorghe Pomuț ca luptător al dreptății și libertății

Pe timpul Revoluției de la 1848, tânărul George Pomuț se va înrola în armata revoluționară maghiară (Honvezi), considerând justă lupta revoluției ungare pentru independență, însă nu era de acord cu toate cererile revoluționarilor maghiari, în special, cu cea prin care se cerea alipirea Transilvaniei la Ungaria. El era de acord și susținea cu tărie abolirea clasei conducătoare a nobililor, văzând în acesta eliberarea românilor din Transilvania de sub jugul iobăgiei³.

George Pomuț va primi gradul de căpitan fiind repartizat pe front la Komarom, un punct strategic pe Dunăre, iar apoi va fi numit șeful poliției orașului Komarom până la înfrângerea revoluției în 1849.

¹ Dr. Gheorghe I. Bodea, în *Iubite cititorule* din George Fillman*, *Generalul Gheorghe Pomuț (1818 - 1882). Istoria vieții și timpurilor sale*, Editura „Tipomur”, Tîrgu Mureș, România, 1996, p. 8.

*Locotenent colonel din armata Statelor Unite ale Americii, Falls Church, Virginia, pe numele lui adevărat Gheorghe Filimonescu, român de loc din Comloșul Mare din Banat.

² Wikipedia, George Pomutz, disponibil la https://en.wikipedia.org/wiki/George_Pomutz, accesat la 10.09.2021.

**Autorii unor articole avansează supoziția că George Pomuț ar fi urmat studii militare la Viena și la Saint Etienne, în Franța, însă nu există informații certe în acest sens.

³ George Fillman, *Generalul Gheorghe Pomuț (1818 - 1882). Istoria vieții și timpurilor sale*, Editura „Tipomur”, Tîrgu Mureș, România, 1996, p. 34.

În 4 octombrie 1849, George Pomuț va pleca spre Paris, apoi spre Londra, iar de aici, în 15 februarie 1850, va ajunge la New York⁴. Avea să se stabilească, în aprilie același an în comuna Decatur (azi Leon) din statul Iowa, unde coloniștii unguri vor întemeia o localitate denumită New Buda.

Istoricul G. Arnold, în articolul intitulat ”*Aparență*” îl descrie ca fiind înzestrat intelectual, cult, gentil și plăcut în societate, vorbitor a mai multor limbi străine (germană, franceză, engleză, română, rusă și maghiară), foarte religios și cu un fizic impunător. Iată cum, având atâtea atuuri, el va deveni conducătorul coloniei din Decatur⁵.

George Pomuț a devenit cetățean american pe 15 martie 1855⁶, când își schimbă numele în Pomutz.

Va urma apoi o altă etapă în viața lui George Pomuț. El va începe să profeseze ca avocat la judecătoria din colonie, împrejurimi și în Des Moines, capitala statului Iowa, câștigând mulți bani și permițându-i să-și cumpere multe proprietăți funciare.

Anii următori aveau să marcheze o nouă etapă a vieții sale; avea să fie atras în luptele pentru dreptate și libertate din America.

La 4 februarie 1861, Statele din Nord, puternic industrializate, cereau abolirea sclaviei negrilor, pe temeiul principiului că toți oamenii s-au născut egali. Statele din Sud, cu o economie agrară, bazată în mare măsură pe munca sclavilor, afirmău că negrii reprezentau o rasă inferioară, care nu se poate bucura de aceleași drepturi ca și rasa albă. În acest context, în 1860, alegerile prezidențiale din Statele Unite ale Americii au fost câștigate de un adversar hotărât al sclaviei: Abraham Lincoln⁷. Alegerea sa a determinat o reacție violentă în sud și, astfel la 12 aprilie 1861, va izbucni Războiul Civil American (Figura 1).

⁴ *Ibidem*, p. 37.

⁵ Apud George Fillman, *Op. cit.*, pp. 42 - 43.

⁶ Dorin Petresc, GEORGE POMUTZ (1818-1882), primul general român din United States Army, un „Garibaldi” al Națiunii Americane, „erou în viață” al Războiului de Secesiune și omul care a cumpărat Alaska, disponibil la [https://www.replicahd.ro/george-pomut-1818-1882-primul-general-roman-din-united-states-army-un-garibaldi-al-natiunii-americane-erou-in-viata-al-razboiului-de-secesiune-si-omul-care ...](https://www.replicahd.ro/george-pomut-1818-1882-primul-general-roman-din-united-states-army-un-garibaldi-al-natiunii-americane-erou-in-viata-al-razboiului-de-secesiune-si-omul-care-...), accesat la 10.09. 2021.

⁷ Bianca Pădurean, Cum a început Războiul Civil American, disponibil la <https://www.rfi.ro/...>, accesat la 18.09.2021.

După prima bătălie de la Bull, statul Virginia, Uniunii, care au avut pierderi mari, au fost constrânși să cheme sub arme mai mulți voluntari cerând statelor din Nord să formeze noi regimente.

Figura 1. Războiul Civil American⁸

În aceste condiții, Guvernatorul statului Iowa, în octombrie 1861, a aprobat formarea Regimentului 15 infanterie de voluntari (R. 15 I.V.)^{*}, în care se va prezenta și George Pomuț, acceptat cu gradul de *prim locotenent*⁹ având ca sarcină să recruteze voluntari din regiune, sarcină de care se va achita cu succes fiind avansat ca adjunct de regiment.

Prima bătălie la care avea să ia parte a fost la Sihiloh (Battle of Pittsburg Landing)^{**}, în aprilie 1862, când, având 44 de ani, cu un fizic robust și o voce răsunătoare îndemna soldații „*să ochească bine, să nu tragă în vânt: < Trageți jos și ochiți bine >*”¹⁰.

⁸ Imagini din American Civil War, foto skyminds. net, disponibil la en.wikipedia, accesat la 14.09. 2021.

^{*} Regimentul, după ce avea să realizeze numărul de voluntari planificați, avea să fie supus ordinilor armatei comandate de generalul Ulysses S. Grant.

⁹ George Fillman, *Op. cit.*, p. 49.

^{**} Bătălia a fost considerată una din cele mai înverșunate; pierderile R. 15 I.V. au fost de 200 oameni fără însă să influențeze capacitate de luptă a acestuia.

¹⁰ George Fillman, *Op. cit.*, p. 50.

Figura 2. Bătălia de la Sihloh¹¹

În această bătălie avea să fie rănit, dar a continuat lupta „a ignorat rana ... și nu s-a dat jos de pe cal până nu a căzut slăbit de puteri”¹². Va fi evacuat, dar nu va avea răbdarea să stea în spital, iar după câteva zile, se va întoarce la regiment, care era în refacere în aceeași zonă.

La 3 octombrie același an, R. 15 I.V. a participat la apărarea orașului Corinth, ce era un nod important de cale ferată. Și de această dată, deși nevindecat fiind internat în spital, el a cerut să se reîntoarcă la regiment. Pomuț „călare pe calul lui (*Highland May*), cu sabia în mână, era peste tot, încurajând și sfătuind soldații”¹³. Și în această luptă, comandantul regimentului va evidenția conduita și eroismul de care a dat dovadă adjunctul Pomuț, în momentele critice în apărarea orașului.

După această bătălie R. 15 I.V. va fi trecut în refacere. Adjunctul Pomuț a avut timp să aducă la zi registrele regimentului și să termine reorganizarea regimentului astfel că, la inspecția din luna aprilie a anului 1863, regimentul a fost găsit bine organizat, acordându-i-se calificativul *Exceptional*^{***}.

La 22 aprilie, același an, Adjunctul Pomuț este avansat la gradul de maior, revenindu-i sarcina, ca în sectorul Corpului XVII, în campania de la Vicksburg, să mărească eficacitatea armelor grele prin amplasarea lor cu mult înaintea luptei. Astfel, la data de 5 iunie 1863, maiorul Pomuț, cu o unitate de 300 de soldați, a condus lucrările de amplasare a pieselor grele, noaptea, fără să fie descoperit de inamic. Când s-a făcut ziuă inamicul l-a descoperit și a deschis focul, dar maiorul Pomuț, cu unitatea lui, s-a retras fără nicio pierdere. Lucrările realizate au permis vizionarea pozițiilor inamicului și desfășurarea

¹¹ The Battle of Shiloh by Thulstrup, Wikipedia, disponibil la https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Shiloh, accesat la 20.09. 2021.

¹² George Fillman, *Op. cit.*, p. 51

¹³ *Ibidem*, pp. 52 - 53.

^{***} „După terminarea războiului veteranii regimentului își aduceau aminte de Pomuț ca un om ordonat, corect, curajos, inteligent și un bun comandant. Ei spuneau că nu-l vor uita niciodată”; George Fillman, *Op. cit.*, p. 54.

atacului. Pentru această bravură comandantul regimentului și generalul Kirkwood, l-au lăudat¹⁴.

Capturarea orașului Vicksburg a fost o lovitură grea pentru Confederați. În tabăra Unioniștilor generalul Grant a fost avansat la general cu trei stele devenind comandantul suprem al Armatei¹⁵. În locul lui a fost numit generalul William T. Sherman¹⁶ care avea ca tactică distrugerea centrelor mari industriale și a nodurilor de cale ferată, situate la sud de Atlanta și Georgia. Noul general a acordat concedii trupei, iar la terminarea lor mulți dintre voluntari nu s-au mai întors în unități. În această situație, generalul Frank P. Blair, comandantul Corpului XVII, va da ordin maiorului Pomuț să plece în statul New York și împrejurimi pentru a îndemna pe voluntari să se întoarcă în unitățile lor. Va duce la bun sfârșit și această misiune, voluntarii întorcându-se în martie 1864, la unitățile lor. La întoarcerea sa el va fi numit comandantul batalionului de instrucție a infanteriștilor din Iowa, care funcționa în cadrul Corpului XVII armată. Grație unei instrucții severe și disciplinate, recruții au învățat arta militară, această unitate devenind un model.

La 26 aprilie a urmat misiunea de a asigura transportul a 1100 de recruți la diferite unități, misiune executată fără dificultăți, după care a urmat plecarea la Huntsville - Alabama, cu o unitate pusă sub comanda generalului de brigadă Walter O. Gresham. În timpul deplasării au fost atacați de cavalerie inamică, pe care au lichidat-o ușor¹⁷.

La Huntsville, maiorul Pomuț a fost repartizat în funcția de șef suprem (*Provost Marshall*) al corpurilor de sub comanda generalului Blair, funcție deținută până la 31 iulie, când, la cererea sa se va întoarce la regimentul său fiind promovat la gradul de locotenent - colonel, iar la 1 august 1864, va prelua comanda acestuia¹⁸ și o va comanda, în cursul aceleiași luni, în bătălia de la Atlanta, când va îndeplini, cu succes, mai

¹⁴ George Fillman, *Op. cit.*, p. 55.

¹⁵ Războiul civil american, disponibil la <https://ro.eferrit.com/razboiul-civil-american>, accesat la 22.09. 2021.

¹⁶ Războiul Civil American, Wikipedia, disponibil la <https://ro.wikipedia.org/wiki>, accesat la 25.09. 2021.

¹⁷ George Fillman, *Op. cit.*, p. 57.

¹⁸ *Ibidem*, p. 59.

multe misiuni. Referindu-se la capacitățile militare ale lui George Pomuț, generalul Walter O. Gresham, comandantul Brigăzii a III-a, din structura căreia făcea parte și regimentul lui Pomuț, a scris: *„L-am întâlnit pe Pomutz; un brav și curajos ofițer care se bucura de o mare popularitate în rândul camarazilor și soldaților săi. El nu este doar un ofițer valoros, versat în toate problemele militare, ci și un om cu o cultură superioară, un gentleman manierat”*¹⁹.

La 16 noiembrie regimentul comandat de lt.-col. Pomuț va primi ordin să ia parte la marșul spre sud al generalului William Tecumseh Sherman. În cadrul acestui marș R. 15 I.V., după lupte grele, a cucerit orașul și fortul Savannah; Pomuț fiind lăudat de superiorii lui pentru modul cum a condus regimentul în luptă*.

În luna februarie a anului 1865, R. 15 I.V. a primit ordin de deplasare în Carolina de Sud apoi spre Columbia. Ajungând în regiunile de mlaștină de la Salkehatchie a fost atacat de inamic. După o luptă crâncenă inamic s-a retras, iar regimentul a primit ordin să se deplaseze spre orașul Columbia unde R. 15 I.V. Iowa își va arbora steagul pe cupola parlamentului confederaților.

La începutul lunii martie 1865, R. 15 I.V. va ajunge în Carolina de Nord unde, în orașul Fayetteville, va cădea în încercuire. După o luptă îndârjită, regimentul a forțat inamicul să se retragă și să părăsească orașul.

Ultima luptă, extrem de îndârjită**, la care va lua parte regimentul avea să fie în orașul Bentonville, unde după trei zile, 19 - 21 martie, inamicul a fost învins și obligat să se retragă.

Pentru curajul și devotamentul cu care a luptat și a servit o cauză națională, în octombrie 1865, a fost înaintat la gradul de colonel retroactiv, respectiv pe data de 13 martie 1865, iar la 22 iunie 1867, a fost înaintat

¹⁹ General George Pomuț, Wikipedia, disponibil la https://ro.wikipedia.org/wiki/-George_Pomut_Voluntar_in_armata_american%C4%83, accesat la 28.09.2021.

* Pomuț era întotdeauna interesat de buna stare a soldaților și nu urmărea neapărat gloria personală; era perceput ca un om cinstit, corect și curajos, care își păstra calmul în momentele critice ale luptei.

**a fost cea mai grea bătălie, după Atlanta, la care a participat regimentul sub comanda lt. col. George Pomuț.

retroactiv, pe aceeași dată, 13 martie 1865, la gradul de general de brigadă în forțele voluntare²⁰.

Concluzii

Generalul de brigadă George Pomuț, și-a cucerit gloria în Războiul Civil American fiind apreciat pentru iscusința și curajul de care a dat dovadă în desfășurarea luptelor la care a participat în calitate de comandant al unui regiment al Uniuniiștilor.

După război, Statele Unite ale Americii, ca o recompensă pentru serviciile sale excepționale din timpul războiului, a educației sale superioare, cu o experiență bogată, ajutat de fizicul lui de om frumos și voinic, devotat și manierat, îl va fi numit, la 25 mai 1866, consul american în Rusia, cu sediul la Saint Petersburg, iar în anul 1874, ca urmare a activității sale excepționale, va fi promovat la rangul de consul general.

În calitate de consul, a avut meritul de a participa la negocierile pentru cumpărarea peninsulei Alaska (figura 3) de către Statele Unite ale Americii, de la ruși²¹.

Figura 3. Alaska proprietatea SUA²²

²⁰ Eicher, John H., and David J. Eicher, *Civil War High Commands*. Stanford: Stanford University Press, 2001, p. 755.

²¹ Ana Maria Olteanu, George Pomuț. Povestea romanului care a vândut Alaska Statelor Unite ale Americii, Istoria lumii, disponibil la [https://momenteistorice.ro/george-pomut/...](https://momenteistorice.ro/george-pomut/), accesat la 02.10. 2021.

În anul 1878, după o activitate meritorie de 12 ani în funcția de consul general al Americii, a fost rechemat în Statele Unite, dar din motive necunoscute a refuzat să se întoarcă rămânând în Rusia.

La 12 octombrie 1882, la Saint Petersburg, avea să treacă în eternitate fiind înmormântat în cimitirul Smolensk.

Americanii nu l-au uitat și Nava Liberty SS George Pomutz a fost lansată pe 3 august 1944, fiind în serviciu până în 1970.

În amintirea generalului George Pomuț, în Cleveland, Ohio, românii americani, ai bisericii ortodoxe române, i-au dedicat generalului o lucrare din bronz (un bust)²³; la Gyula i s-a ridicat o statuie, iar la Timișoara o stradă îi poartă numele.

Se cuvine ca noi, cei de azi, și urmașii noștri, să nu-l uităm pe generalul George Pomuț și, cu pioșenie, să ținem aprinsă lumânarea memoriei noastre, rugându-L pe Bunul Dumnezeu să-l pomenească și să-l odihnească în Împărăția Lui.

BIBLIOGRAFIE

Apud FILLMAN G., *Generalul Gheorghe Pomuț (1818 - 1882). Istoria vieții și timpurilor sale* Editura „Tipomur”, Tîrgu Mureș, România, 1996.

BODEA G. I., în *Iubite cititorule* din George Fillman, *Generalul Gheorghe Pomuț (1818 - 1882). Istoria vieții și timpurilor sale*, Editura „Tipomur”, Tîrgu Mureș, România, 1996.

²² Răzva Moceanu, Documentar: Românul George Pomuț și povestea vânzării teritoriului Alaska, Radio Româna Cultural, disponibil la <https://www.radioromaniacultural.ro/documentar-romanul-george-pomut-si-povestea-vanzarii-teritoriului-alaska/>, accesat la 04.10. 2021.

²³ Codrin Tomov, În amintirea generalului Gheorghe Pomuț, Actualitatea, 15 august 2019, disponibil la <https://enasterea.ro/in-amintirea-generalului-gheorghe-pomut/>, accesat la 08.10. 2021.

- EICHER, J. H., and EICHER D. J. , *Civil War High Commands*. Stanford: Stanford University Press, 2001.
- FILLMAN G., *Generalul Gheorghe Pomuț (1818 - 1882). Istoria vieții și timpurilor sale*, Editura „Tipomur”, Tîrgu Mureș, România, 1996.
- MOCEANU R., Documentar: Românul George Pomuț și povestea vânzării teritoriului Alaska, Radio Româna Cultural, disponibil la <https://www.radioromaniacultural.ro/documentar-romanul-george-pomut-si-povestea-vanzarii-teritoriului-alaska/>, accesat la 11.10.2021.
- OLTEANU A. M., George Pomut. Povestea romanului care a vândut Alaska Statelor Unite ale Americii, Istoria lumii, disponibil la <https://momenteistorice.ro/george-pomut>.
- PĂDUREAN B., Cum a început Războiul Civil American, disponibil la <https://www.rfi.ro/>, accesat la 15.10.2021.
- PETRESC D., GEORGE POMUTZ (1818-1882), primul general român din United States Army, un „Garibaldi” al Națiunii Americane, „erou în viață” al Războiului de Secesiune și omul care a cumpărat Alaska, disponibil la [https://www.replicahd.ro/george-pomut-1818-1882-primul-general-roman ...](https://www.replicahd.ro/george-pomut-1818-1882-primul-general-roman-...), accesat la 14.09. 2021.
- TOMOV C., În amintirea generalului Gheorghe Pomuț, Actualitatea, 15 august 2019, disponibil la <https://enasterea.ro/in-amintirea-generalului-gheorghe-pomut/>, accesat la 08.10. 2021.
- General George Pomuț, Wikipedia, disponibil la https://ro.wikipedia.org/wiki/George_Pomut_Voluntar_in_armata_american-%C4%83, accesat la 28.09.2021.
- Războiul civil american, disponibil la <https://ro.eferrit.com/razboiul-civil-american>, accesat la 22.09. 2021.
- Războiul Civil American, Wikipedia, disponibil la <https://ro.wikipedia.org/wiki>, accesat la 25.09. 2021.
- The Battle of Shiloh by Thulstrup, Wikipedia, disponibil la https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Shiloh, accesat la 20.09. 2021.
- Wikipedia, George Pomutz, disponibil la https://en.wikipedia.org/wiki/George_Pomutz, accesat la 10.09.2021.